

Ezeli düşman

Yeryüzünde Allah'ın halifesi olarak yaratılan ve kendisine esmâ (isimler) öğretilen Âdem meleklerin bilmediklerini bilince, kendisine saygı gösterilmesi istenmiş, tüm melekler saygı ile eğilirken cinlerden olan İblis bundan kaçınmıştı:

30. Hani, Rabbin meleklerle, “**Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım**” demişti. Onlar, “Orada **bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın?** Oysa biz sana hamdederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz.” demişler. Allah da, “Ben sizin bilmediğinizi bilirim” demişti.

31. Allah, Âdem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklerle göstererek, “Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin” dedi.

32. Melekler, “Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. **Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur.** Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin” dediler.

33. Allah, şöyle dedi: “Ey Âdem! Onlara bunların isimlerini söyle.” Âdem, meleklerle onların isimlerini bildirince Allah, “Size, göklerin ve yerin gaybını şüphesiz ki ben bilirim, yine açığa vurduklarınızı da, gizli tuttuklarınızı da ben bilirim demedim mi?” dedi.

34. Hani meleklerle, “**Âdem için saygı ile eğilin**” demiştik de İblis hariç bütün melekler hemen saygı ile eğilmişler, **İblis (bundan) kaçınmış, büyüklük taslamış ve kâfirlerden olmuştu.** (*Bakara, 2/30-34*)

Cinlerden olan İblis, Âdem'e niçin secde etmedi (saygı ile eğilmedi) ve düşman oldu?

İnsan balçıktan ve cinler ateşin özünden yaratılmıştır:

14. Allah, insanı pişmiş çamur gibi bir balçıktan yarattı.

15. “Cin”i de yalın bir ateşten yarattı. (*Rahmân, 55/14-15*)

11. Andolsun, sizi yarattık. Sonra size şekil verdik. Sonra da meleklerle, “Âdem için saygı ile eğilin” dedik. İblis'ten başka hepsi saygı ile eğildiler. O, saygı ile eğilenlerden olmadı.

12. Allah, “Sana emrettiğim zaman seni saygı ile eğilmekten ne alıkoydu?” dedi. (O da) “**Ben ondan hayırlıyım. Çünkü beni ateşten yarattın. Onu ise çamurdan yarattın**” dedi.

13. Allah, “Şimdi in aşağı oradan. Çünkü senin orada büyüklük taslamak haddine değil! Hemen çık! Çünkü sen aşağılıklardansın” dedi.

14. Şeytan dedi ki: “(Öyle ise) bana insanların tekrar diriltilecekleri güne kadar süre ver.”

15. Allah da, “Sen süre verilenlerdensin” dedi.

16. Şeytan dedi ki: “(Öyle ise) beni azdırmana karşılık, yemin ederim ki, ben de onları saptırmak için senin dosdoğru yolunun üzerinde elbette oturacağım.”

17. “Sonra (pusu kurup) onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım ve sen onların çoğunu şükreden (kimse)ler bulamayacaksın.”

18. Allah, dedi ki: “Yerilmiş ve kovulmuş olarak çık oradan. Andolsun, onlardan sana kim uyarırsa sizin, hepinizi cehenneme doldururum.” (*A'râf, 7/11-18*)

İnsanın dış görünüşüne bakıp hüküm vermek, şeytanî bir karardır. Şeytan, Âdem'in balçıktan kendisinin ise ateşten yaratıldığına bakıp üstünlük vehmederek gurura kapıldı. **Oysa Rabbi, Âdeme ruhundan üflemiş ve ona esmayı öğretmişti. Kelimelerle öğrenme kabiliyeti, kendini ifade etme ve kalemle yazma yeteneği vermişti.**

Huzurdan kovulunca da âdemoğluna düşman kesildi ve onları doğru yoldan saptırmak için kıyamete kadar çaba göstereceğine yemin etti. Hicr ve Sâd sûrelerinde de aynı olay anlatılmakta ve İblis'in ihlâslı kullar üzerinde hiçbir hâkimiyetinin olamayacağı ifade edilmektedir:

28, 29. Hani Rabbin meleklerle, “Ben kuru bir çamurdan, şekillendirilmiş balçıktan bir insan yaratacağım. Onu düzenleyip içine ruhumdan üflediğim zaman, onun için hemen saygı ile eğilin” demişti.

30. Bunun üzerine bütün melekler saygı ile eğildiler.
31. Ancak İblis, saygı ile eğilenlerle beraber olmaktan kaçındı.
32. Allah, “Ey İblis! Saygı ile eğilenlerle beraber olmamandaki maksadın ne?” dedi.
33. İblis dedi ki: “Ben, kuru bir çamurdan, şekillenmiş **balçıktan yarattığım insan için saygı ile eğilemem.**”
- 34, 35. Allah, “Öyleyse çık oradan, çünkü sen kovuldun. Şüphesiz hesap, mükâfat ve ceza gününe kadar lânet senin üzerinedir” dedi.
36. İblis: “Rabbim! Öyle ise onların tekrar diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver” dedi.
- 37, 38. Allah da, “O hâlde, sen vakti (yalnızca benim tarafımdan) bilinen güne (kıyamete) kadar mühlet verilenlerdensin” dedi.
- 39, 40. İblis, “Rabbim! Beni azdırmana karşılık, andolsun ki **yeryüzünde kötülükleri onlara güzel göstereceğim, içlerinde ihlâsa erdirilmiş kulların hariç, onların hepsini azdıracağım**” dedi.
- 41, 42. Allah, “İşte bu bana ulaştıran dosdoğru yoldur. Azgınlardan sana uyanlar dışında, kullarım üzerinde senin hiçbir hâkimiyetin yoktur” dedi.
43. Şüphesiz cehennem, onların hepsinin buluşacağı yerdir.
44. Onun yedi kapısı vardır ve her kapıya onlardan bir grup ayrılmıştır. (Hicr, 15/28-44)
71. Hani, Rabbin meleklerle şöyle demişti: “Muhakkak ben çamurdan bir insan yaratacağım.”
72. “Onu şekillendirip içine ruhumdan üflediğim zaman onun için saygı ile eğilin.”
73. Derken bütün melekler topluca saygı ile eğildiler.
74. Ancak İblis eğilmedi. O büyüklük tasladı ve kâfirlerden oldu.
75. Allah, “Ey İblis! Ellerimle yarattığıma saygı ile eğilmekten seni ne alıkoymdu? Büyüklük mü tasladın, yoksa üstünlerden mi oldun?” dedi.
76. İblis, “**Ben ondan daha hayırlıyım. Beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın**” dedi.
77. Allah, şöyle dedi: “Öyle ise çık oradan (cennetten), çünkü sen kovuldun.”
78. “Şüphesiz benim lânetim hesap, mükâfat ve ceza gününe kadar senin üzerinedir.”
79. İblis, “Ey Rabbim! Öyle ise bana insanların diriltilecekleri güne kadar mühlet ver” dedi.
- 80, 81. Allah, şöyle dedi: “Sen o bilinen vakte (kıyamet gününe) kadar mühlet verilenlerdensin.”
- 82, 83. İblis, “Senin şerefine andolsun ki, içlerinden **ihlâslı kulların hariç, elbette onların hepsini azdıracağım**” dedi.
84. Allah, şöyle dedi: “İşte bu gerçektir. Ben de gerçeği söylüyorum.”
85. “Andolsun, cehennemi seninle ve onlardan sana uyanların hepsiyle dolduracağım.” (Sâd, 38/71-85)

İblis tarafından temsil edilen şer ve yaratıklarla Allah’ın yeryüzündeki halîfesi arasındaki bitmeyen mücadele: Şeytan, Âdem ve Havva’yı kandırarak cennetten çıkarılmalarına vesile oldu.

35. Dedik ki: “**Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin.** Orada dilediğiniz gibi bol bol yiyin, ama şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz.”
36. Derken, **şeytan ayaklarını oradan kaydırды.** Onları içinde buldukları konumdan çıkardı. Bunun üzerine biz de, “Birbirinize düşman olarak inin. Sizin için yeryüzünde belli bir süre barınak ve yararlanma vardır” dedik.
37. Derken, Âdem (vahy yoluyla) Rabbinden birtakım kelimeler aldı, (onlarla amel edip Rabb’ine yalvardı. O da) bunun üzerine tövbesini kabul etti. Şüphesiz O, tövbeleri çok kabul edendir, çok bağışlayandır.
38. “**İnin oradan (cennetten) hepiniz.** Tarafımdan size bir yol gösterici (peygamber) gelir de kim ona uyarsa, onlar için herhangi bir korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir” dedik.
39. İnkâr edenler ve âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, işte bunlar cehennemliktir. Onlar orada ebedî kalacaklardır. (Bakara, 2/30-39)

Şeytan nasıl kandırdı? Yalan söylüyerek yasaklanan ağacın meyvesinden yemelerini sağladı:

19. “Ey Âdem! Sen ve eşin cennette kalın. Dilediğiniz yerden yiye. Fakat şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa zalimlerden olursunuz.”

20. Derken şeytan, kendilerinden gizlenmiş olan avret yerlerini onlara açmak için kendilerine vesvese verdi ve dedi ki: “Rabbiniz size bu ağacı ancak, melek olmayasınız, ya da (cennette) ebedî kalacaklardan olmayasınız diye yasakladı. (Öyle ise, **yasak ağacın meyvesinden yiye ki melek olasınız yahut cennette ebediyen kalasınız.**)”

21. “**Şüphesiz ben size öğüt verenlerdenim” diye de onlara yemin etti.**

22. Bu sûretle onları kandırarak yasağa sürükledi. Ağaçtan tattıklarında kendilerine avret yerleri görüldü. Derhal üzerlerini cennet yapraklarıyla örtmeye başladılar. Rab’leri onlara, “Ben size bu ağacı yasaklamadım mı? Şeytan size apaçık bir düşmandır, demedim mi?” diye seslendi.

23. Dediler ki: “Rabbimiz! Biz kendimize zulüm ettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz.”

24. Allah, dedi ki: “**Birbirinizin düşmanı olarak inin (oradan). Size yeryüzünde bir zamana kadar yerleşme ve yararlanma vardır.**”

25. Allah, dedi ki: “Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve oradan (mahşere) çıkarılacaksınız.”

26. Ey Âdemoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise verdik. Takva (Allah’a karşı gelmekten sakınma) elbisesi var ya, işte o daha hayırlıdır. Bu (giysiler), Allah’ın rahmetinin alametlerindedir. Belki öğüt alırlar (diye onları insanlara verdik).

27. Ey Âdemoğulları! Avret yerlerini kendilerine açmak için, elbiselerini soyarak ana babanızı cennetten çıkardığı gibi, şeytan sizi de saptırmasın. Çünkü o ve kabilesi, onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Şüphesiz biz, şeytanları, iman etmeyenlerin dostları kılmışızdır. (A’râf, 7/19-27)

115. Andolsun, bundan önce biz Âdem’e (cennetteki ağacın meyvesinden yeme, diye) emrettik. O ise bunu unuttu. Biz onda bir kararlılık bulmadık.

116. Hani meleklerle, “Âdem için saygı ile eğilin” demiştik de, İblis’ten başka melekler hemen saygı ile eğilmişler; İblis bundan kaçınmıştı.

117. Biz de şöyle dedik: “**Ey Âdem! Şüphesiz bu (İblis), sen ve eşin için bir düşmandır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın; sonra mutsuz olursun.**”

118. “Şüphesiz senin için orada aç kalmak, çıplak kalmak yoktur.”

119. “Orada ne susuzluk çekersin, ne de güneş altında kalırsın.”

120. Nihayet şeytan ona vesvese verip şöyle dedi: “**Ey Âdem! Sana ebedîlik ağacını ve yok olmayan bir saltanatı göstereyim mi?**”

121. Bunun üzerine onlar (Âdem ve eşi Havva) o ağacın meyvesinden yediler. Bu sebeple ayıp yerleri kendilerine görüldü ve cennet yaprağından üzerlerine örtmeye başladılar. Âdem, Rabbine isyan etti ve yolunu şaşırdı.

122. **Sonra Rabbi onu seçti, tövbesini kabul etti ve ona doğru yolu gösterdi.**

123. Allah, şöyle dedi: “Birbirinize düşman olarak hepiniz oradan inin. Eğer tarafımdan size bir yol gösterici (kitap) gelir de, **kim benim yol göstericime uyarırsa artık o, ne (dünyada) sapor ne de (ahirette) sıkıntı çeker.**”

124. “Her kim de benim zikrimden (Kur’an’dan) yüz çevirirse, mutlaka ona dar bir geçim vardır. Bir de onu kıyamet gününde kör olarak haşrederiz.”

125. O da şöyle der: “Rabbim! Dünyada gören bir kimse olduğum hâlde, niçin beni kör olarak haşrettin?”

126. Allah, “Evet, öyle. Âyetlerimiz sana geldi de sen onları unuttun. Aynı şekilde bugün de sen unutuluyorsun” der. (Tâ hâ, 20/115-126)

Hâluk Nurbaki’ye göre, “Tevrad tefsirlerinde yasaklanan bitkinin **buğday** olduğu yazılıdır. Çeşitli İncil yorumlarında ise bu meyvenin şevket veren bir **elma** olduğu bildirilmiştir. Ayrıca bu meyvenin maddî eğilim kazandırdığı ve dünya zevki aşıladığı da kesindir.

Küfrün temel kaynağı benlik, gurur ve teslimiyette gecikmedir. Mutlak kulluğun sırrı; benliğin, gururun sıfır noktasına gelmesidir.”

Seyyid Kutub'un tespiti: "Âdem ile Havva'ya cennetin bütün meyveleri mübah kılınmıştı. Bir ağaç müstesna. Zira, **yasaksız bir irade yeşermez. İrade yolların ayrılış noktasıdır. Yolların ayrılış noktası; insanın ya Allah'ın emirlerine kulak verip hakka itaat etmesi, yahut da şeytana uyup onun emirlerine itaat etmesidir. Üçüncü bir yol yoktur...** Ya Allah, yahut şeytan... Ya hidayet, yahut dalâlet... Ya hak, ya batıl... Ya kurtuluş, ya hüsrân... İşte, Kur'an'ın, bütünüyle anlatmak istediği hakikat!.. Diğer bütün düşünceleri ve insanları ilgilendiren halleri Kur'an, bu hakikat üzerine bina eder."

Sezai Karakoç'un "Yitik Cennet" eserinden: "Buğday, dünya lâmbasının yanması için basılan düğme oldu... Mesnevi'deki hür kuş – tuzağa yakalanan kuş ikilisini anmak gerek bu noktada. Bir kuş tuzağa tutuldu. Çünkü: kursağına buğday girdi.

Zaruretin tohumudur buğday. İçinde özgürlüğü yok eden bir güç gizli.. Evet, buğday, sonsuz zenginliğin içinde fakirliğin, imkânın içinde zaruretin tohumu olarak boy gösterdi Cennette... O olmasaydı tablo eksik olacaktı. Sınav olmayacaktı, deney olmayacaktı... buğdaya, **yasak yemişe dokunmamalı mıydı âdem. Dokunacaktı, bu onun alın yazısıydı...**"

- **Vesvese/Şeytanın telkini (DİB, Hadislerle İslâm)**

Hz. Peygamber'in (sav) itikâfta olduğu gecelerden birinde, hanımlarından Safiyye validemiz yanına gelir. Efendimizle bir müddet konuştuktan sonra geri dönmek üzere kalkar. Hz. Peygamber (sav) de onu uğurlamak için kapıya çıkar. Tam o esnada yanlarından Medineli iki sahâbî geçer. Hz. Peygamber (sav), onları çağırır ve yanındaki kişinin hanımı olduğunu bildirir. "**Şeytan, insanoğlunun içinde kanın dolaştığı gibi dolaşır.** Doğrusu, şeytanın kalplerinize yanlış düşünceler getirmesinden endişe ettim." buyurarak (*Buhârî, Müslim*), şeytanın daima insanın yanında bulunduğu ve ona vesvese verdiğine işaret eder.

Vesvese, aslı ve temeli olmayan, gerçekle hiçbir alâkası bulunmayan evham, kuşku, kuruntu, tereddüt ve ihtimallerdir. Zihinde irade dışı belirlemekte, kişiyi kötü ya da faydasız bir düşünce veya davranışa sevk etmektedir. Vesvese, genel olarak insanı din dışı davranışlara yönelten bir iç itilme olarak hissedilir. Bu anlamdaki vesvesenin kaynağı şeytandır. **Şeytan, insanların zaafalarını kullanarak onlara hüznün, korku ve sıkıntı vermeye, aralarını açmaya dinî meseleler hakkında kuşkuya düşürmeye çalışır.**

Nefis, şeytanın vesveselerini kalb de meleğin ilhamını alıcı hassas birer merkezdir. Kalb daima iyi, güzel ve ebedî şeyleri istemektedir. Nefis ise şeytanın telkinlerine açık olarak kötü ve geçici şeylere meftundur.

Şeytanın başta iman esasları olmak üzere temizlik, ibadet, helâl şeylerden kaçınılması, haramların işlenmesi gibi konularda birçok telkini vardır. **Vesvese, insanı tereddüt, bocalama ve kararsızlık hâline götürür.** Söz gelimi abdestinin olup olmadığı, namazı kılıp kılmadığı, gusülde tüm bedeninin yıkanıp yıkanmadığı gibi konularda hep kararsız kalır. Böylece tekrar tekrar aynı işi yapar ve sonuçta maddeten ve mânen zarara uğrar... özellikle de bazı kadınların, temizlik yapma husunda aşırılığa düştükleri bir gerçektir.

Şeytanın hilesi, kalbe önce hatıra olarak gelir sonra sırasıyla meyil, azim ve kasta dönüşür. Meyilde eylem yokken azim ve kasta iradenin devreye girmesi söz konusudur. **Kişi iradesini kullanarak bu vesveseyi azim ve kasta, ardından da eyleme dönüştürünce sorumlu olmaktadır.** İrade devreye girmezse ve düşünce sadece vesvese düzeyinde kalırsa sorumluluk söz konusu değildir.

Kudsî bir hadiste Allah Teâlâ meleklerle hitaben şöyle buyurmaktadır: "**Kulum bir kötülük yapmayı gönlünden geçirirse onu hemen aleyhine yazmayın! Eğer o kötülüğü yaparsa o zaman onu bir günah olarak yazın. Ama bir iyilik yapmayı gönlünden geçirir de yapmazsa onu bir sevap olarak yazın. Şayet o iyiliği yaparsa bunu on kat yazın!**" (*Müslim*)

Vesvese, âdeta musibete benzeyen mânevî bir hastalıktır; aşırı önemsenirse büyür, küçük görülürse küçülür, kaybolur gider.

Şeytanın vesvesesine maruz kalan kimse hemen Allah'ı anmalıdır. Çünkü Allah'ın anıldığı yerde şeytan barınamayacaktır. Yüce Rabbimiz kullarına şeytana karşı kendisine nasıl sığınmaları gerektiğini de öğretmektedir:

97. De ki: "Ey Rabbim! Şeytanların vesveselerinden sana sığınırım."

98. “Ey Rabbim! Onların benim yanımda bulunmalarından da sana sığınırım.” (*Mü’minûn*, 23/97-98)

Hatta bu konuda “Muavvizeteyn” olarak bilinen Felâk ve Nâs sûrelerini de göndermiştir:

1, 2, 3, 4, 5. De ki: “**Yarattığı şeylerin kötülüğünden**, karanlığı çöktüğü zaman gecenin kötülüğünden, düğümlere üfleyenlerin kötülüğünden, haset ettiği zaman hasetçinin kötülüğünden, sabah aydınlığının Rabbine sığınırım.” (Felâk, 113/1-5)

1, 2, 3, 4, 5, 6. De ki: “**Cinlerden ve insanlardan; insanların kalplerine vesvese veren sinsi vesvesecinin kötülüğünden**, insanların Rabbine, insanların Melik’ine, insanların İlâh’ına sığınırım.” (*Nâs*, 114/1-6)

98. **Kur’an okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah’a sığın.**

99. Gerçek şu ki; şeytanın, inanan ve yalnız Rablerine tevekkül eden kimseler üzerinde bir hâkimiyeti yoktur.

100. **Şeytanın hâkimiyeti, sadece onu dost edinenler ve Allah’a ortak koşanlar üzerindedir.** (*Nahl*, 16/98-100)

26. Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma.

27. Çünkü **saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir**. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir.

53. **Kullarıma söyle: (İnsanlara karşı) en güzel sözü söylesinler. Çünkü şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan insanın apaçık bir düşmanıdır.** (*İsrâ*, 17/26-27, 53)

27. O gün zalim kimse, (çaresizlik içinde) ellerini ısırp şöyle diyecektir: “Ne olurdu ben de peygamberle beraber aynı yolu tutsaydım!”

28. “Yazıklar olsun bana, **keşke falanı dost edinmeseydim!**”

29. “Andolsun, Kur’an bana geldikten sonra beni ondan o saptırdı. Zaten **şeytan insanı yardımcısız bırakıverir.**” (*Furkân*, 25/27-29)

36. Kim, Rahmân’ın Zikri’ni görmezlikten gelirse, biz onun başına bir şeytan sararız. Artık o, onun ayrılmaz dostudur.

37. Şüphesiz bu **şeytanlar onları doğru yoldan saptırırlar. Onlar ise doğru yolda olduklarını sanırlar.**

38. Sonunda bize geldiğinde, arkadaşına, “Keşke benimle senin aranda doğu ile batı arası kadar uzaklık olsaydı! Ne kötü arkadaşmışsın!” der. (*Zuhruf*, 43/36-38)

118. Allah, o şeytana lânet etti ve o da, “Andolsun ki senin kullarından elbette belirli bir pay alacağım” dedi.

119. “Onları mutlaka saptıracağım, mutlaka onları kuruntulara sokacağım ve onlara emredeceğim de (putlara adak için) hayvanların kulaklarını yaracaklar. Yine onlara emredeceğim de **Allah’ın yarattığını değiştirecekler.**” Kim Allah’ı bırakıp da şeytanı dost edinirse, şüphesiz o apaçık bir hüsrana düşmüştür.

120. Şeytan onlara (birçok) vaadde bulunur ve onları kuruntulara sürükler. Oysa şeytan, ancak aldatmak için onlara vaadde bulunuyor.

121. İşte onların barınağı cehennemdir. Ondaki bir kaçış yolu bulamazlar. (*Nisâ*, 4/118-121)

168. Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerin helâl ve temiz olanlarından yiyin! **Şeytanın izinden yürümeyin. Çünkü o sizin için apaçık bir düşmandır.**

169. O, size ancak kötülüğü, hayâsızlığı ve Allah’a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder.

208. Ey iman edenler! Hepiniz topluca barış ve güvenliğe (İslâm’a) girin. **Şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır.** (*Bakara*, 2/168-169, 208)

16. Münafıkların durumu ise tıpkı şeytanın durumu gibidir. Çünkü **şeytan insana, “İnkâr et” der; insan inkâr edince de, “Şüphesiz ben senden uzağım. Çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah’tan korkarım” der.**

17. Nihayet ikisinin de (azdıranın da azanın da) akıbeti, ebediyen ateşte kalmaları olmuştur. İşte zalimlerin cezası budur. (*Haşr, 59/16-17*)

60, 61. “Ey Âdemoğulları! Ben, size, **şeytana kulluk etmeyin. Çünkü o, sizin için apaçık bir düşmandır.** Bana kulluk edin. İşte bu dosdoğru yoldur, diye emretmedim mi?” (*Yâsin, 36/60-61*)

90. Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.

91. **Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?** (*Mâide, 5/90-91*)

112. İşte böylece biz **her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık.** Bunlar aldatmak için birbirlerine yaldızlı laflar fısıldarlar. Rabbin dileseydi, bunu yapamazlardı. O hâlde, onları iftiralarıyla baş başa bırak.

113. Bir de (şeytanlar), ahirete inanmayanların gönülleri bu yaldızlı sözlere meyletsin, onlardan hoşlansınlar ve işleyecekleri **günahları işlesinler diye (bu fısıldamayı yaparlar).** (*En’âm, 6/112-113*)

26. Ey Âdemoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise verdik. Takva (Allah’a karşı gelmekten sakınma) elbisesi var ya, işte o daha hayırlıdır. Bu (giysiler), Allah’ın rahmetinin alametlerindedir. Belki öğüt alırlar (diye onları insanlara verdik).

27. **Ey Âdemoğulları! Avret yerlerini kendilerine açmak için, elbiselerini soyarak ana babanızı cennetten çıkardığı gibi, şeytan sizi de saptırmasın.** Çünkü o ve kabilesi, onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Şüphesiz biz, şeytanları, iman etmeyenlerin dostları kılmışızdır. (*Â’râf, 7/26-27*)

200. **Eğer şeytandan bir kışkırtma seni dürterse, hemen Allah’a sığın.** Şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.

201. Şüphe yok ki Allah’a karşı gelmekten sakınanlar, kendilerine şeytandan bir vesvese dokunduğu zaman iyice düşünürler (derhal Allah’ı hatırlarlar da) sonra hemen gözlerini açarlar.

202. Şeytanlara kardeş olanlara gelince, **şeytanlar onları azgınlığın içine çekerler,** sonra da bundan hiç geri durmazlar. (*A’râf, 7/200-202*)

20. Şeytan, onlar hakkındaki zannını doğru çıkardı. **İnananlardan bir grup dışında hepsi ona uydular.**

21. Oysa şeytanın onlar üzerinde hiçbir hâkimiyeti yoktu. Ancak ahirete inananları, onun hakkında şüphe içinde bulunanlardan ayırt edelim diye (ona bu fırsatı verdik). Senin Rabbin her şey üzerinde hakiki bir koruyucudur. (*Sebe, 34/20-21*)

(*Allah’ın emrine karşı gelen İblis, sapkın durumuna düşüp Allah’ın rahmetinden ebediyen uzaklaşmaya mahkûm olunca Allah’a “Rabbim! Beni azdırmana karşılık, andolsun ki yeryüzünde kötülükleri onlara güzel göstereceğim, içlerinde ihlâsa erdirilmiş olanlar hariç, onların hepsini azdıracağım.”* (*Hicr, 15/39–40*) demişti. İşte bu ayette o olaya atıfta bulunularak İblisin; anılan isteğini Sebe’liler hakkında gerçekleştirmiş olduğuna işaret edilmektedir.)

10. O kötü fısıltılar iman edenleri üzme için ancak şeytandan kaynaklanmaktadır. Oysa şeytan, Allah’ın izni olmadıkça, mü’minlere hiçbir zarar verebilecek değildir. Öyle ise mü’minler ancak Allah’a tevekkül etsinler.

19. Şeytan onları hâkimiyeti altına alıp kendilerine Allah’ı anmayı unutturmuştur. İşte onlar şeytanın tarafında olanlardır. **İyi bilin ki, şeytanın tarafında olanlar ziyana uğrayanların ta kendileridir.** (*Mücâdele, 58/10, 19*)

21. İnsanların hepsi Allah'ın huzuruna çıkacak ve **güçsüzler büyüklük taslayanlara diyecek ki: "Şüphesiz bizler size uymuştuk; şimdi siz az bir şey olsun, Allah'ın azabından bizi koruyabilecek misiniz?"** Onlar da, "Eğer Allah bizi doğru yola erdirtseydi, biz de sizi doğru yola erdirtirdik. Şimdi sızlansak da, sabretsek de bizim için birdir. Artık bizim için hiçbir kurtuluş yoktur" derler.

22. İş bitirilince **şeytan da diyecek ki: "Şüphesiz Allah, size gerçek olanı söz verdi. Ben de size söz verdim ama yalancı çıktım. Zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu. Ben sadece sizi çağırdım, siz de hemen bana geliverdiniz. O hâlde beni kınamayın, kendinizi kınayın. Artık ben sizi kurtaramam, siz de beni kurtaramazsınız. Şüphesiz ben, daha önce sizin, beni Allah'a ortak koşmanızı kabul etmemiştim. Şüphesiz, zalimlere elem dolu bir azap vardır." (İbrâhim, 14/21-22)**

5. Ey insanlar! Şüphesiz Allah'ın vaadi gerçektir. **Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. Sakın çok aldatıcı (şeytan), Allah hakkında sizi aldatmasın.**

6. Şüphesiz **şeytan sizin için bir düşmandır. Öyle ise (siz de) onu düşman tanıyın.** O, kendi taraftarlarını ancak alevli ateşe girecek kimselerden olmaya çağırır. (Fâtur, 35/5-6)

Şeytan hakkında, "Her kim onu dost edinirse, mutlaka o kimseyi saptırır ve onu cehennem azabına sürükler" diye yazılmıştır. (Hac, 22/4)

6. Rablerini inkâr edenler için cehennem azabı vardır. Ne kötü varılacak yerdir orası!

7. Oraya atıldıklarında, onun kaynarken çıkardığı korkunç uğultuyu işitirler.

8. Neredeyse cehennem öfkeden çatlayacaktır! Oraya her bir topluluk atıldıkça oranın bekçileri onlara, **"Size bir uyarıcı gelmemiş miydi?"** diye sorarlar.

9. Onlar da şöyle derler: **"Evet, bize bir uyarıcı gelmişti. Fakat biz onu yalanlamış ve 'Allah hiçbir şey indirmemiştir. Siz ancak büyük bir sapıklık içindesiniz' demiştik."**

10. Yine şöyle derler: **"Eğer kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık, şu alevli ateştekilere olmazdık." (Mülk, 67/6-10)**

27. Birbirlerine yönelip sorarlar (çekişirler).

28. Şöyle derler: "Siz bize sağdan gelirdiniz. **Bize haktan yana görünürdünüz."**

29. (Diğerleri de onlara şöyle) derler: **"Hayır, siz zaten mü'min kimseler değildiniz."**

30. **"Bizim, sizin üzerinizde hiçbir hâkimiyetimiz yoktu. Hatta siz azgın bir kavimdiniz."**

31. "Artık Rabbimizin sözü (azap) bizim hakkımızda gerçekleşti. Biz onu mutlaka tadacağız."

32. **"Evet, biz sizi saptırdık. Çünkü biz de sapkın kimselerdik."**

33. Artık onlar o gün azapta ortaktırlar.

34. İşte biz suçlulara böyle yaparız.

35. Çünkü onlar, kendilerine, "Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur" denildiği zaman, inanmayıp büyüklük taslıyorlardı. (Sâffat, 37/27-35)

68. Sûr'a üflenir ve Allah'ın dilediği kimseler dışında göklerdeki herkes ve yerdeki herkes ölür. Sonra ona bir daha üflenir, bir de bakarsın onlar kalkmış bekliyorlar.

69. Yeryüzü, Rabbinin nuruyla aydınlanır. Kitap (amel defterleri) ortaya konur. Peygamberler ve şahitler getirilir ve haksızlığa uğratılmaksızın aralarında adaletle hüküm verilir.

70. Herkese yaptığıının karşılığı tam olarak verilir. Allah, onların yaptıklarını en iyi bilendir.

71. **İnkâr edenler grup grup cehenneme sevk edilirler. Cehenneme vardıklarında oranın kapıları açılır ve cehennem bekçileri onlara şöyle derler: "Size içinizden, Rabbinizin âyetlerini size okuyan ve bu gününüze kavuşacağınıza dair sizi uyaran peygamberler gelmedi mi?"** Onlar da, "Evet geldi" derler. Fakat inkârcılar hakkında azap sözü gerçekleşmiştir.

72. Onlara şöyle denir: "İçinde ebedî kalmak üzere cehennemin kapılarından girin. Büyüklük taslayanların kalacağı yer ne kötüdür!"

73. **Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da grup grup cennete sevk edilirler. Cennete vardıklarında oranın kapıları açılır ve cennet bekçileri onlara şöyle der: "Size selâm olsun! Tertemiz oldunuz. Haydi ebedî kalmak üzere buraya girin." (Zümer, 39/68-73)**